

**Курс за вибором
«Проектна технологія
навчання іноземних мов
і культур учнів закладів
загальної середньої освіти»**

Лектор – к.п.н., доц. Устименко Ольга Михайлівна

Історія розвитку методу проектів

I етап (1590-1765 рр.): початок проектної діяльності в архітектурних школах-майстернях Європи

II етап (1765-1880 рр.): використання проектів в якості методу навчання у систематичній педагогічній практиці та його «переселення» на американський континент

III етап (1880-1915 рр.): використання методу проектів у виробничому навчанні та у загальноосвітніх школах

IV етап (1915-1965 рр.): переосмислення методу проектів та його «переселення» з американського континенту назад до Європи

V етап (1965 р. – теперішній час): нове «відкриття» методу проектів, третя хвиля його міжнародного розповсюдження

Є. С. Полат:

Метод проектів – спосіб досягнення дидактичної мети через детальну розробку проблеми; технологія, яка має завершитися реальним, відчутним практичним результатом, оформленим тим чи іншим чином. Проектна технологія включає в себе сукупність дослідницьких, пошукових, проблемних методів, творчих за своєю суттю.

Н. Ю. Пахомова:

Метод проектів – це одна з особистісно орієнтованих педагогічних технологій, спосіб організації самостійної діяльності учнів, який спрямований на розв'язання завдання навчального проекту, інтегрує в собі проблемний підхід, групові методи, рефлексивні, презентативні, дослідницькі, пошукові та інші методики.

Метод проектів – це комплексний навчальний метод, який дозволяє індивідуалізувати освітній процес, надає можливість дитині проявити самостійність у плануванні, організації та контролі своєї діяльності.

Проектна технологія – особистісно орієнтована технологія навчання, заснована на диференційованому підході та моделюванні у педагогічному процесі соціальної взаємодії у малій групі. Учні беруть на себе різні соціальні ролі (організатора, лідера, виконавця тощо) і готуються до їх виконання у процесі розв’язання проблемних завдань у ситуаціях реальної взаємодії.

З точки зору діяльності вчителя

проектна технологія – це спосіб ініціювання пізнавальної діяльності школярів за допомогою пред'явлення навчальних (навчально-виховних) проблем, задач, завдань для організації теоретичної та практичної проектної діяльності різного рівня самостійності (від репродуктивного до продуктивного) відповідно до індивідуальності кожного учня

З точки зору діяльності школярів

проектна технологія – це сукупність прийомів та операцій теоретичного освоєння дійсності та практичного здійснення задумів, планів, самостійного дослідження навчальних проблем з наступним оформленням теоретико-практичних результатів у вигляді проектної роботи (проекту)

Проектна технологія навчання як дидактичне поняття у широкому контексті є *комплексним методом*, який передбачає використання цілої сукупності проблемних, наукових, дослідницьких, пошукових методів та інтерактивних прийомів (навчання у співробітництві, «мозкові штурми», дискусії, евристичні бесіди, рольові ігри, драматизації, рефлексія тощо)

Сутність проектної освіти:

- навчально-дослідницька діяльність, пов'язана з розв'язанням певної проблеми**
- оволодіння способами навчально-пізнавальної діяльності (розв'язання проблемного завдання, самостійний творчий пошук шляхів і засобів, рефлексивний аналіз та самооцінка процесу і результату) в спільному створенні конкретного проекту**

Проектна технологія – певний етап розвитку проблемного методу та педагогіки творчості

(М. І. Махмутов, І. Я. Лернер, П. І. Підкасистий, І. П. Іванов, А. Г. Алейніков та ін.), орієнтована на «зону найближчого розвитку» учнів

(за Л. С. Виготським):

школярі отримують проблемні завдання, які перевищують їхні можливості, проблеми, що розраховані не лише на рівень актуального психологічного розвитку дитини, але й на зону її найближчого розвитку (діти опиняються в умовах необхідності створення власної схеми розв'язання нового завдання, якої ще немає в їхньому досвіді та в процесі розв'язання завдання досягають рівня свого потенційного психологічного розвитку)

Ознаки проектної технології:

1. Соціально орієнтований характер:

- а) проектно-дослідницька діяльність учнів під час оволодіння соціокультурною дійсністю
- б) соціально-рольовий статус учнів як суб'єктів взаємодії у процесі проектної роботи

2. Практико-орієнтований характер: створення (конструювання, дослідження) певного продукту (інформаційного, предметно-практичного, експериментального типу тощо) і можливості практичного застосування здобутих в освітньому процесі знань

3. Проблемно-дослідницький характер: наявність реального проблемного завдання, яке потребує розв'язання і спонукає до навчально-дослідницької діяльності

4. Інтегративний характер: інтегративний предметний зміст і спрямованість на оволодіння цілісним комплексом знань, навичок та вмінь (з різних галузей), які забезпечують дослідницьку та соціально-культурну діяльність

5. Методологічний характер: усвідомлене засвоєння учнями способів навчально-пізнавальної діяльності (від формулювання задуму до оцінки продукту)

Ознаки проектної технології (продовження):

6. Особистісно вмотивований характер: особиста ініціатива школярів щодо розробки (дослідження) певної цікавої для них проблеми, що має особистісний смисл. Лише особиста ініціатива та свобода вибору, а не зовнішня заданість проекту може забезпечити його реальну значущість для учнів та їхню творчу роботу

7. Самоврядний характер: активна роль кожного учня як індивідуального суб'єкта і ролі групи як колективного суб'єкта навчальної діяльності

8. Інтерактивний характер: навчання у співробітництві, взаємонавчанні, співтворчості

9. Рефлексивно-оціночний характер: рефлексивна самооцінка (індивідуальна та взаємна) створення проекту від задуму до результату (продукту)

10. Творчий характер: емоційна залученість, вільний творчий пошук, взаємна творчість, усвідомлення школярем творчої сутності навчально-пізнавальної діяльності

Вимоги щодо використання проектної технології

1. Наявність значущої у дослідницькому творчому плані проблеми/задачі, що потребує інтегрованого знання, пошуку для її розв'язання.
2. Практична, теоретична, пізнавальна значущість майбутніх результатів проектної роботи.
3. Самостійна (індивідуальна, парна, групова) діяльність учнів.
4. Структурування змістової частини проекту (з називанням поетапних результатів).
5. Використання дослідницьких методів, які передбачають певну послідовність дій:
 - визначення проблеми та завдань, пов'язаних з нею (використання у ході спільного дослідження інтерактивних прийомів типу «мозковий штурм», «круглий стіл» тощо);
 - висунення гіпотези їх розв'язання;
 - обговорення методів дослідження (статистичних, експериментальних, спостережень тощо);
 - обговорення способів оформлення кінцевих результатів (презентацій, захисту, творчих звітів, перегляду тощо);
 - збирання, систематизація та аналіз отриманих даних;
 - підбиття підсумків, матеріальне оформлення результатів, їхня презентація;
 - висновки, висунення нових проблем дослідження.
6. Наявність конкретного продукту проектної роботи на її кожному етапі.
7. Портфоліо проекту (папка, в котрій зібрані всі робочі матеріали: чернетки, звіти, плани, щоденники, результати досліджень та аналізу, матеріали для презентації тощо).

Проект – це *шість* «П»:

- проблема
- планування
- пошук інформації
- продукт
- презентація
- портфоліо

Загальні проектні уміння:

1. Інтелектуальні: уміння працювати з інформацією, з текстом (виділяти головну думку, здійснювати пошук інформації, в тому числі й в іншомовному тексті), аналізувати інформацію, робити узагальнення, висновки тощо, уміння працювати з різноманітними довідковими матеріалами, планувати процес та кінцевий продукт проекту, здійснювати аналіз та оцінку проектної діяльності, її результатів

2. Творчі: уміння генерувати ідеї, використовуючи для цього необхідні знання з різних галузей, уміння знаходити не один, а декілька варіантів розв'язання проблеми, уміння прогнозувати наслідки того чи іншого рішення

3. Комунікативні: уміння взаємодіяти з партнером/групою, вести дискусію, слухати і чути свого співрозмовника, захищати власну точку зору, підкріплюючи її аргументами, уміння знаходити компроміс із співрозмовником, уміння лаконічно висловлювати свою думку, презентаційні уміння

Проектна технологія навчання іноземної мови –

комплексний вид навчальної діяльності, спрямований на інтегративне використання різних видів іншомовного мовленнєвого спілкування з метою розв'язання певних конструктивно-практичних, інформаційних, дослідницьких, сценарних та інших проблемних і творчих завдань

Завдання: створення учнями різних видів конструктивних *творчих продуктів* (у залежності від типу проекту)

Діапазон продуктів: від дитячих ілюстрацій і надписів під малюнками до вивчення реальних культурно-історичних проблем і конкретних соціальних досліджень, написання сценарію і зйомки власного фільму, видання буклету, створення веб-сайту тощо

Іноземна мова:

1) засіб освітньої, інформаційної, конструктивно-творчої діяльності школяра

2) у процесі створення проекту відбувається засвоєння мови, що вивчається, у різних аспектах її використання

Проектна технологія навчання іноземних мов і культур

*спрямована на створення учнями
особистісного освітнього продукту в
автентичній ситуації освітньої чи
соціально-культурної діяльності*

**Методичні
характеристики
проектної технології
навчання іноземних мов**

1. З позиції суб'єктних відносин учасників проекту

- **повна орієнтація на учня як суб'єкта проектної діяльності, на його потреби та інтереси у галузі вивчення та використання іноземної мови – від формулювання мети до оцінки кінцевого результату/продукту.**
Учень: ініціатор, організатор, виконавець і суб'єкт, котрий контролює, бере на себе відповідальність за виконання і кінцевий результат проекту. Як учасник і член проектної групи школяр може обирати різні соціальні ролі (лідера, виконавця, організатора тощо)
- **групова взаємодія, співробітництво, взаємодопомога, а не змагання учнів у процесі навчально-дослідницької проектної діяльності: взаємодія та взаємовідповідальність всієї навчальної групи, побудовані на принципах взаємозв'язку ініціативи, свободи творчості та відповідальності, особистої залученості та колективної взаємодії і співробітництва**
- **кардинальна зміна ролі вчителя: один з членів проектно-дослідницького колективу, може виконувати різні соціальні ролі у малій групі (генератор ідей, джерело інформації, радник, суддя та ін.); вступає у систему відносин взаємодії та взаємовідповідальності та несе загальну відповідальність за навчально-проектну діяльність в цілому; створює у навчальній групі умови для розвитку і реалізації автономії учнів, розумного балансу творчої свободи та організаційної дисципліни у ході виконання та оцінки проекту**

2. 3 позиції характеру навчальної діяльності

- *постановка проблемно-пошукової (дослідницької) задачі, орієнтованої на досягнення певного кінцевого продукту. Від характеру продукту залежить тип проектної роботи. Види проектної діяльності сприяють розвитку пошуково-дослідницьких умінь, реалізації творчого потенціалу учнів і, в той же час, особистісно значущому неформальному оволодінню іноземною мовою та культурою (на відміну від формально структурованої навчальної діяльності)*
- *орієнтація на формування навчальної та стратегічної компетентностей школярів. Виконання проекту вимагає від школярів самостійного керування власною навчально-дослідницькою діяльністю: самостійне визначення цілей, формулювання навчальних завдань, організація їх послідовного виконання, узагальнення та реорганізація продукту, оцінка результату проекту та ін. Обов'язкова умова використання проектної технології – застосування учнем навчальних засобів, матеріалів, видів завдань, що забезпечують оволодіння системою навчально-пізнавальної діяльності, допомагають здійснювати рефлексивну самооцінку та самостійний моніторинг (як індивідуально, так і у співробітництві) на всіх етапах проектної роботи: контрольні бланки самооцінки, аудіо- та відеозаписи, щоденники, звіти, листи тощо*

3. З позиції змісту навчально-проектної діяльності

- орієнтація змісту проектної роботи на особистісно-значущу, пізнавальну мотивацію*** учня, визначення змісту самим учнем (за участю вчителя під час консультацій) у ході обговорень і з урахуванням реальних потреб та інтересів усіх учасників проектної групи (створення умови для самореалізації, креативності, автономії школяра)
- створення особистісного освітнього продукту*** (створення умови для розвитку здатності школяра до самостійного прийняття рішень та відповідальності за результат (продукт) своєї навчальної діяльності та здатності до конструювання конкретних продуктів іноземною мовою)
- створення певного матеріального кінцевого продукту як результату навчально-пізнавальної, інформаційно-дослідницької, конструктивно-практичної, творчої діяльності учня*** (кінцевий матеріальний продукт робить проектну роботу учнів осмисленою, значущою, продуктивною, пов'язаною з реальною дійсністю)
- міжпредметний та інтегративний характер*** проектної діяльності, орієнтація на розв'язання автентичних проблемно-пошукових, дослідницьких, творчих завдань, які виходять за межі навчальної аудиторії. Реальні проектні завдання виводять учнів за межі навчального контексту, усувають розрив між навчальним та реальним користуванням іноземною мовою або значно скорочують його
- забезпечення умов інтеграції предметних знань у предметній галузі «Іноземна мова і культура»***, включаючи широкий контекст лінгвокраїнознавства, лінгвокультурознавства, міжкультурної комунікації (мова – культура – цивілізація). В решті предметних галузей – іноземна мова є засобом інформаційної та пізнавальної діяльності

4. З позиції цілей практичного оволодіння іноземною мовою та культурою

- орієнтація на розв'язання реальних задач, пов'язаних з вивченням іноземної мови та іншомовної культури, щоб забезпечити умови для їх використання у ситуаціях міжкультурного спілкування з різними інформаційно-пізнавальними, навчально-професійними, соціально-культурними цілями*
- кумулятивний характер проектної роботи, забезпечення консолідацію мовних знань, комунікативних умінь, взаємопов'язане використання видів усного та писемного іншомовного спілкування у розв'язання певних інформаційних, дослідницьких чи творчих задач на різних етапах проектування (визначення проблеми і шляхів її розв'язання, збирання інформації, узагальнення та підготовка проекту, обговорення, презентація кінцевого продукту тощо). Вивчення іноземної мови включається є засобом розв'язання проектної проблеми*
- проектна робота не повинна повністю і безпосередньо прив'язуватися до предметного змісту навчальної програми, а має стати конструктивною навчально-дослідницькою проектною діяльністю з використанням іноземної мови: опосередковане та зумовлене проектним завданням оволодіння програмним матеріалом, самостійне оволодіння учнями певними аспектами іноземної мови і культури (мовними засобами, комунікативними вміннями, лінгвокультурними відомостями, стратегіями усного та писемного мовленнєвого спілкування)*

5. 3 позиції розвитку продуктивної навчальної діяльності

- ***забезпечення у самотійній роботі учня ситуації розвитку і створення оптимальних умов для продуктивної навчальної діяльності за рахунок:***
 - ***спрямованості на створення особистісного освітнього продукту***
 - ***актуалізації конструктивно-творчої самотійної навчальної діяльності***
 - ***реалізації творчого потенціалу учня як суб'єкта самотійної навчальної діяльності***
 - ***актуалізації особистісно значущих мотивів навчальної діяльності***
 - ***актуалізації взаємодії різних суб'єктів навчальної діяльності***
 - ***інтеграції міжпредметних знань***
 - ***включення процесу засвоєння іноземної мови і культури у реальну інформаційно-освітню, проектно-дослідницьку та соціально-культурну діяльність***
 - ***створення умов для формування навчально-стратегічної компетентності у галузі вивчення мови та розвитку школяра як мовної особистості***

5. 3 позиції розвитку продуктивної навчальної діяльності (продовження)

- 3 точки зору формування навчально-стратегічної компетентності і розвитку автономії – послідовне оволодіння усіма компонентами навчальної діяльності:**
 - визначення цілей та структурування навчальної діяльності, яке пов'язане з визначенням мети і характеру проекту, добором матеріалів, розробкою програми навчальної діяльності тощо**
 - технологічний аспект (стратегії та прийоми навчальної діяльності, використання яких зумовлене завданнями проекту: пошук і знаходження інформації під час читання та/або аудіювання інформаційних матеріалів, розширення іншомовного словника, підготовка усних та письмових повідомлень, оформлення відповідних робочих записів тощо)**
 - здатність керувати власною навчальною діяльністю, в тому числі за допомогою рефлексивного аналізу, самоконтролю і самооцінки характеру мовленнєвих і навчальних дій на послідовних етапах виконання проекту**
 - здатність приймати відповідальні рішення щодо характеру і кінцевого результату навчальної діяльності на всіх етапах здійснення проекту, коригуючи за потреби завдання і способи навчальної діяльності**
 - уміння взаємодіяти з проектною групою у процесі розв'язання навчальних задач**

Труднощі використання проектної технології у навчанні іноземних мов і культур

1. Організаційні труднощі

додаткові зусилля і час: встановлення потрібних контактів із зовнішніми експертами, знаходження необхідних джерел інформації, забезпечення освітнього процесу необхідними навчальними матеріалами, інтернет-ресурсами, технічними засобами навчання, координування дій між учасниками проекту тощо

Визначення основних *аспектів*:

- 1) тема/тематична галузь майбутнього проекту: в межах цієї тематики формулюється певна проблема, яку вчитель пропонує розв'язати в ході виконання проекту**
- 2) формат кінцевого продукту, над яким учні працюватимуть і який презентуватимуть як результат проектної роботи**
- 3) практичні, розвивальні, освітні та виховні цілі, які реалізуватимуться в ході проектої роботи**
- 4) мовний і мовленнєвий матеріал, який необхідно опанувати учням для роботи над проектом, і відповідні міжпредметні та іншомовні знання, навички, вміння і здібності, яких школярі здобуватимуть під час проектування**
- 5) вправи і завдання, виконуючи які учні працюватимуть над проектом**
- 6) способи і засоби, які будуть використані для пошуку, збирання та аналізу інформації, а також джерела цієї інформації**
- 7) форми і способи контролю та оцінювання процесу і результатів проектування**

2. Труднощі поточного моніторингу

- спеціальна система моніторингу проектної роботи школярів
- моніторингові проблеми: *вживання* школярами *рідної мови* замість іноземної, велика кількість іншомовних помилок
- визначити етапи і види роботи, коли використання рідної мови виключене (під час обговорення проблеми проекту, звітування про виконану роботу, презентації результатів проектної діяльності, колективного аналізу та оцінювання проектування)
- іншомовні помилки: не загострювати увагу на них під час обговорень (вмотивоване іншомовне спілкування важливіше, ніж мовна правильність). Але на певних етапах проектування мовна правильність є обов'язковою (у написанні письмових робіт, в усних презентаціях)
- повторення та узагальнення необхідного граматичного і лексичного матеріалу повинні передувати виконанню проектного завдання

3. Психологічні труднощі

- відсутність інтересу учнів до проекту
- несерйозне ставлення до проектної роботи
- труднощі у взаємовідносинах школярів під час групової взаємодії
- нерівномірне завантаження учасників команд
- Учитель має:
 - зацікавити учнів проектною проблемою і мотивувати їх до виконання конкретних проектних завдань
 - коректно формувати робочі групи
 - створювати сприятливі умови для організації роботи у групі, враховуючи здібності і нахили кожного учасника проекту
 - вирішувати суперечливі питання

Типологія проектів у навчанні іноземних мов і культур

- *Навчальний проект з точки зору вчителя* – це дидактичний засіб, що дозволяє навчати проектування, тобто цілеспрямованої діяльності пошуку способу розв’язання проблеми шляхом розв’язання задач, пов’язаних з цією проблемою під час її вивчення у певній ситуації
- *Навчальний проект з точки зору учня* – це можливість робити щось цікаве самотійно, у групі чи індивідуально, максимально застосовуючи власні зусилля, знання, принести користь і продемонструвати публічно досягнутий результат; це діяльність, спрямована на розв’язання цікавої проблеми, сформульованої самими школярами у вигляді мети і завдань, коли результат цієї діяльності – знайдений спосіб розв’язання проблеми – несе практичний характер, має важливе прикладне значення, є цікавим і значущим для самих учнів
- *Навчальне проектування* – процес роботи над навчальним проектом, процес досягнення запланованого результату у вигляді конкретного продукту проекту

- Термін «проект» у методиці навчання іноземних мов і культур:

1) іншомовна комунікативно-пізнавальна діяльність учнів

2) продукт такої діяльності

3) розгорнута вправа/завдання, що дозволяє оптимізувати процес оволодіння іноземною мовою

4) *комплекс/система вправ і завдань для організації творчої, дослідницької самостійної іншомовно-комунікативної діяльності учасників проекту з метою розв'язання цікавої і практично значущої проблеми, результатом якої є створення конкретного продукту: країнознавчого колажу, альбому, туристичного проспекту, щоденника іноземною мовою, листа закордонному другу, стіннівки, відеофільму тощо*

- *проектування* – творча навчально-пізнавальна іншомовна комунікативна діяльність, проблемна за формою пред'явлення навчального матеріалу, практична за способом його використання, інтелектуально навантажена за змістом і самостійна за характером здобуття знань, навичок та вмінь
- способом організації такої діяльності є проектна технологія

**Загальнометодична
типологія проектів для
навчання іноземних мов і
культур**

Типологічні ознаки	Типи навчальних проектів
1. Домінуючий вид діяльності та вид кінцевого продукту проекту	• виробничі • інформаційно-дослідницькі • проекти-огляди • організаційно-ігрові
2. Структура проекту	• прості (підготовчі) • складні
3. Предметно-змістова галузь проекту	• монопроекти • міжпредметні
4. Характер координації проекту	• з відкритою (явною) координацією • з прихованою (неявною) координацією
5. Характер контактів учасників проекту	• внутрішні (внутрікласні, внутрішкільні) • регіональні • міжнародні
6. Тривалість проекту	• короткочасні (до 1 місяця) • середньої тривалості (1-2 місяці) • довгострокові (до року)
7. Кількість учасників проекту	• індивідуальні • парні • групові
8. Опора на підручник	• з опорою на матеріали підручника • без опори на підручник
9. Спосіб спілкування з носіями мови	• безпосередній контакт • дистанційне спілкування • через автентичні тексти

Етапи іншомовної проектної роботи

Етапи проектування:

- 1) підготовчий
- 2) виконавчий
- 3) презентаційний
- 4) підсумковий

На підготовчому етапі учні:

- обирають та обговорюють тему проекту
- визначають основні умови виконання проекту (термін, вид кінцевого продукту, критерії його оцінювання тощо)
- ознайомлюються з необхідним мовним та мовленнєвим матеріалом
- формують робочі групи, в яких обговорюють участь кожного учасника проекту, планують свої кроки під час проектування

На виконавчому етапі учні:

- у позакласній діяльності здійснюють збирання інформації (читають тексти, працюють з довідниками, беруть інтерв'ю, проводять анкетування тощо)
- на уроках обговорюють у групах одержану інформацію
- навчаються аналізувати і систематизувати зібраний матеріал
- виступають з проміжними звітами у класі про результати роботи
- навчаються письмово оформляти свої проекти, писати доповіді тощо

На презентаційному етапі учні:

- на уроках оволодівають прийомами усної презентації
- презентують свої проекти в усній формі

На підсумковому етапі учні:

- обговорюють результати проектної діяльності
- оцінюють свою роботу та роботу своїх однокласників
- аналізують одержані результати (за допомогою бланків для само- та взаємоконтролю)
- отримують оцінки від вчителя, експертів

Проект “Все про наш клас”

A CLASS PROFILE

- *Приблизний час виконання: 4-6 академічних годин*
- *Характеристика проекту: простий, міжпредметний, інформаційно-дослідницький з елементами оглядового та організаційно-ігрового, середньої тривалості, внутрішній*
- *Проект рекомендується як початок для тих учнів, які ще не працювали за проектною методикою. Проектна діяльність дозволить учням краще дізнатися один про одного*
- *Загальна мета проекту: дізнатися якомога більше про кожного члена класу і про клас як одне ціле*

Кінцевий продукт проекту

- *Формат: стінна газета і/або класний часопис, що містить письмові описи, генеалогічні дерева, сімейні анекдоти, ілюстративний матеріал (фотографії, мапи, малюнки), письмові або записані на аудіоносії інтерв'ю*
- *Зміст: характеристики членів групи, включаючи зовнішній вигляд, риси характеру, фрагменти гороскопу, ставлення до життя, плани на майбутнє*

ЗМІСТ ПРОЕКТУ

Підготовчий етап

Крок 1. Стимуляція інтересу учнів до проекту: продемонструвати, як мало знають учні один про одного. Бліц-завдання учням: дізнатися 5 нових фактів про одного члена групи. Повідомити, що учні з паралельного класу хотіли б дізнатися про клас як одне ціле. Поставити проблему: що можна сказати про наш клас як єдине ціле?

Крок 2. Фронтальне обговорення проблеми. Пропозиції учнів записуються на дошці у формі ментальної мапи, обговорюються по черзі. Характеристика окремих учнів дається в усній чи письмовій формі, у вигляді короткого опису чи діалогу (кожний про себе чи один про одного)

Крок 3. Визначення кінцевого продукту проекту (постери, аудіо-/відеозапис інтерв'ю, буклети, письмовий звіт про результати опитування тощо). Формування груп, розподіл проектних завдань між групами

***Група 1* готує класний часопис (Хто є хто у нашому класі) з описом, фотографіями учнів групи**

***Група 2* готує Гіннес-шоу – розважальний захід із нагородами переможців у жартівливих номінаціях (наприклад, власника найбільшого/найменшого розміру взуття, найважчого/найлегшого портфеля, найбільшої кількості гудзиків на одязі, найбільшої колекції певних предметів)**

Група 3 готує колективний портрет класу
(наприклад: разом ми важимо..., в
загальній кількості у нас... братів і...
сестер, загалом ми відвідали Лондон...
разів, Париж... разів, художній музей...
разів і т.д.)

Група 4 готує індивідуальні/групові
гороскопи з описом характерних рис,
ознак, а також з прогнозом майбутніх
подій

Виконавчий етап

Крок 4. Обговорення в малих групах питання про те, яка інформація буде основою дослідження: факти (вік, зовнішній вигляд, родина), інтереси (спорт, хобі), життєвий досвід і плани на майбутнє, погляди на ті чи інші явища. Учні вирішують, яким чином збиратимуть інформацію, обговорюють інструментарій для проведення дослідження (інтерв'ю, опитування тощо)

Крок 5. Складання учнями запитань для інтерв'ю чи анкети

Крок 6. Проведення опитування/інтерв'ю

Крок 7. Розробка чернетки проектного завдання на основі відповідей, одержаних учнями в ході опитування/інтерв'ю (виконується як домашнє завдання)

Крок 8. Обмін чернетками у малих групах, перевірка написаного. Учні вносять свої пропозиції, обговорюють внесені зміни

Крок 9. Переписування матеріалу з урахуванням внесених змін

Крок 10. Розміщення відредагованого матеріалу з тим, щоб усі могли з ним ознайомитися (на стінах, на дошці)

Крок 11. Розповідь представників груп для всього класу про зміст їхнього завдання, про одержані результати

Крок 12. Відповіді членів групи на запитання інших учнів класу стосовно проектного завдання

Презентаційний етап

Крок 13. Обговорення у групах формату презентації, необхідного інструментарію, розподіл обов'язків всіх членів групи під час презентації

Крок 14. Підготовка матеріального боку презентації, репетиція

Крок 15. Презентація результатів і продукту проектної роботи

Підсумковий етап

Крок 16. Обговорення презентації та оцінювання проектів учнями та учителем/експертами. Оцінювання учнів

Способи навчання на основі проектної технології:

- 1) *лінійний* (за К. М. Вудвордом)
- 2) *інтегративний* (за Ч. Р. Річардсом)

Лінійний спосіб:

учні 1) ознайомлюються з необхідним мовним і мовленнєвим матеріалом

2) виконують вправи для формування і розвитку відповідних навичок і вмінь з цим матеріалом

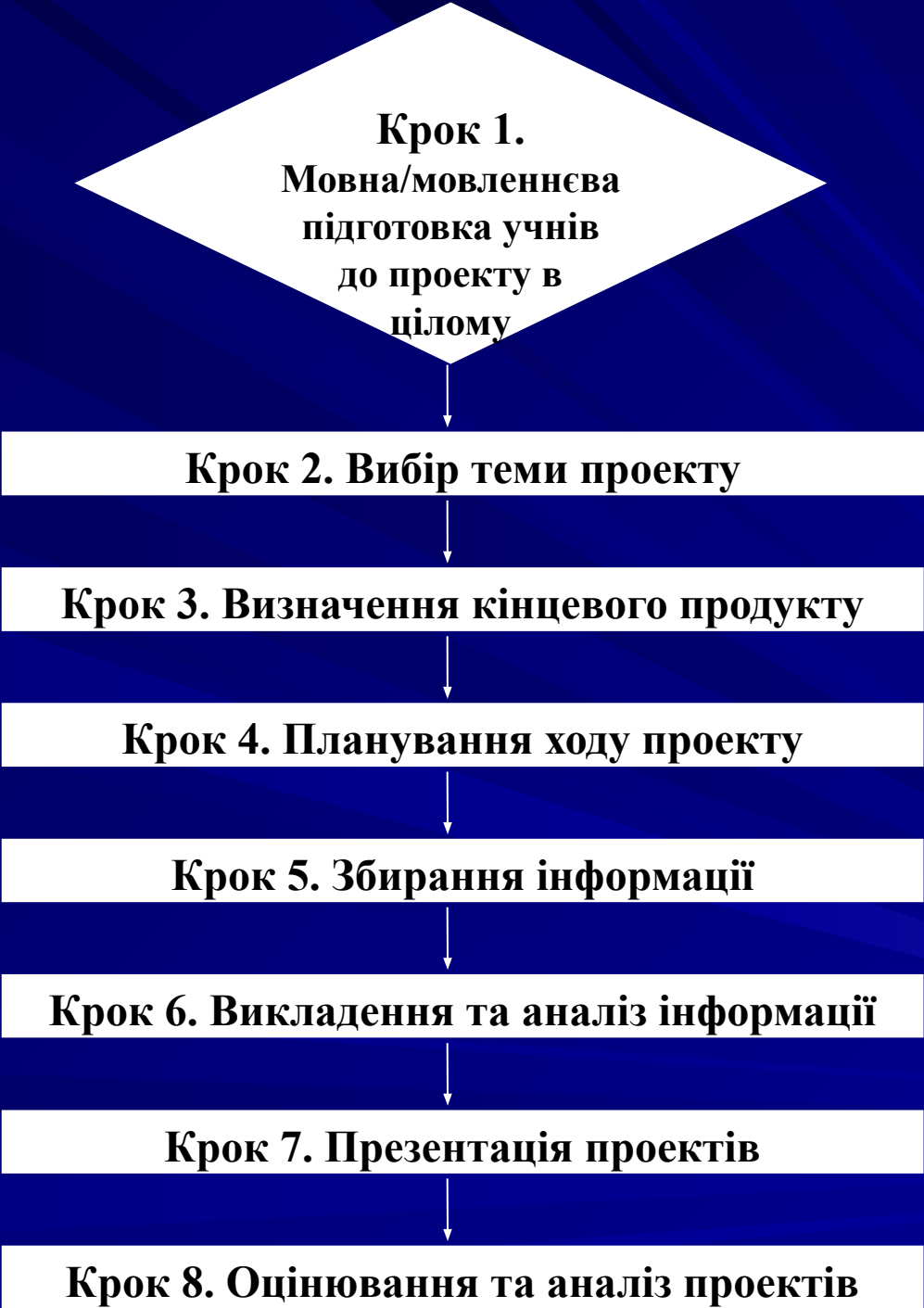
3) наприкінці циклу уроків виконують проектне завдання, яке пропонується у вигляді мовленнєвої практики

Інтегративний спосіб:

- 1) учні та вчитель домовляються щодо проблеми, над якою будуть працювати
- 2) планують подальший процес проектної діяльності і визначають, які знання, навички і вміння їм необхідні для розв'язання цієї проблеми
- 3) визначені знання, навички і вміння учні здобувають у коротких навчальних сесіях, що чергуються з певними стадіями (кроками) проектної роботи
- 4) школярі презентують результати проектної діяльності
- 5) всі учасники аналізують процес навчання

Лінійна модель проектного навчання іноземних мов і культур

Крок 1.
Мовна/мовленнєва
підготовка учнів
до проекту в
цілому


```
graph TD; A{Крок 1. Мовна/мовленнєва підготовка учнів до проекту в цілому} --> B[Крок 2. Вибір теми проекту]; B --> C[Крок 3. Визначення кінцевого продукту]; C --> D[Крок 4. Планування ходу проекту]; D --> E[Крок 5. Збирання інформації]; E --> F[Крок 6. Викладення та аналіз інформації]; F --> G[Крок 7. Презентація проектів]; G --> H[Крок 8. Оцінювання та аналіз проектів];
```

Крок 2. Вибір теми проекту

Крок 3. Визначення кінцевого продукту

Крок 4. Планування ходу проекту

Крок 5. Збирання інформації

Крок 6. Викладення та аналіз інформації

Крок 7. Презентація проектів

Крок 8. Оцінювання та аналіз проектів

Інтегративна модель проектного навчання іноземних мов і культур

Крок 1. Вибір теми проекту

Крок 2. Визначення кінцевого продукту

Крок 3. Планування ходу проекту

**Крок 4.
Мовна/мовленнєва
підготовка учнів до
кроку 5**

Крок 5. Збирання інформації

**Крок 6.
Мовна/мовленнєва
підготовка учнів до
кроку 7**

Крок 7. Викладення та аналіз інформації

**Крок 8.
Мовна/мовленнєва
підготовка учнів до
кроку 9**

Крок 9. Презентація проектів

Крок 10. Оцінювання та аналіз проектів

Проект “Вибори президента”

ELECTION FEVER

- *Приблизний час виконання: 16-18 академічних годин*
- *Характеристика проекту: складний, міжпредметний, організаційно-ігровий з елементами інформаційно-дослідницького та виробничого, середньої тривалості, внутрішньошкільний*
- *Тема “Вибори” може включати такі аспекти: структура уряду країни, мова якої вивчається, виборчий процес, політичні партії та їх відповідні політичні платформи і програми процедура голосування*
- *Загальна мета проекту: дослідити технологію політичної передвиборчої боротьби, навчити брати участь в дебатах*
- *Кінцевий продукт проекту*
формат: політичні дебати двох партій щодо певних політичних і соціальних питань
- *Зміст: проблеми податків, злочинності, соціального забезпечення населення, контролю за розповсюдженням зброї, неповних сімей, зовнішньої політики, проведення політичної реформи, довкілля тощо*

ЗМІСТ ПРОЕКТУ

Підготовчий етап

Крок 1. Стимуляція інтересу учнів до проекту.

Аналіз виборчих подій у світі. Бліц-опитування: ставлення учнів до політичних програм кандидатів у перзиденти.

Крок 2. “Мозковий штурм”: учні в малих групах визначають сфери дослідження (податки, злочинність, соціальне забезпечення, неповні сім’ї, зовнішня політика, політична реформа, проблеми довкілля тощо). Ідеї учнів записуються на дошці у формі семантичної мапи (спайдограми). Визначається формат кінцевого продукту проекту: політичні дебати двох віртуальних партій.

Крок 3. Формування тематичних груп, обговорення проблем дослідження і розподіл проектних завдань між групами. Наприклад:

***Група 1* досліджує проблему зовнішньої політики.**

***Група 2* проводить дослідження проблеми охорони довкілля.**

***Група 3* вивчає проблему соціального забезпечення.**

***Група 4* розробляє проблему неповних сімей.**

***Група 5* досліджує особливості податкової політики.**

Виконавчий етап

Крок 4. Планування у складі малих груп діяльності учнів зі збору інформації: інструментарій, теми опитування, обробка спеціальної літератури. Учні вирішують, яким способом провадитимуть дослідження.

Крок 5. Розподіл обов'язків між членами групи (хто проводить опитування чи інтерв'ю, хто вивчає літературу і готує фактичний і статистичний матеріал).

Крок 6. Робота з метою збирання інформації (вивчення спеціальної літератури, довідників, преси, пошук інформації в Інтернеті, підготовка до опитування фахівців тощо). Виконується як домашнє завдання.

Крок 7. Обговорення зібраного матеріалу в малих групах. Обговорення в деталях змісту майбутнього опитування/інтерв'ю.

Крок 8. Укладання запитань для інтерв'ю/опитування, обговорення способів фіксування відповідей (письмово, звукозапис). Перевірка правильності написання, виправлення помилок. Робота над мовленнєвими вміннями. Проведення опитування/інтерв'ю (виконується як домашнє завдання).

Крок 9. Аналіз та узагальнення одержаного матеріалу, визначення його цінності для проекту. На цьому етапі клас поділяється на дві неіснуючі партії: учні вигадують їх назви і далі в “партіях” вони визначають ті тези, які будуть провідними для їхньої політичної платформи.

Крок 10. Підготовка до дебатів. Вправи на розвиток умінь монологічного мовлення (монологу-переконавання), публічного виступу, презентаційних умінь. Розподіл ролей між учасниками робочих груп: хто буде “спікером”, хто готує зображальну наочність чи технічну підтримку виступу лідера партії.

Презентаційний етап

Крок 11. Дискусія учнів у межах обговореного формату дебатів. Аудиторія голосує за найбільш переконливу політичну партію, оголошується переможець.

Підсумковий етап

Крок 12. Обговорення презентації та оцінювання проектів учнями, учителем та експертами.

Контроль та оцінювання іншомовної проектної діяльності учнів

Оцінювання у проектному навчанні:

- процес виконання проекту**
- його результати**

Учитель враховує:

- **ХТО оцінює**
- **ЩО оцінюється**
- **ЯКИМ ЧИНОМ (за допомогою чого) оцінюється**

- Учитель оцінює роботу учнів під час виконання проектних завдань, спостерігаючи за діяльністю школярів під час групової взаємодії
- У груповому проекті оцінюється сукупний результат діяльності групи та індивідуальна робота кожного учасника
- Учитель оцінює результати самостійної позакласної роботи школярів, презентацію результатів проекту і його кінцевий продукт

**Процес і результати
проектної діяльності
аналізують і оцінюють
самі учні
(власні та інших учасників
робочих груп)**

Участь в оцінюванні кінцевого результату проекту (презентації та власне продукту) можуть брати *зовнішні експерти*:

- інші вчителі**
- учні паралельних/старших класів**
- члени шкільних органів самоврядування**
- запрошені гості**

Критерії підсумкового оцінювання іншомовної проектної діяльності учнів

- *оцінка кінцевого продукту проекту* (композиція, дизайн, повнота змісту, інформативність, якість розв'язання визначених проблем, аргументованість, переконливість)
- *оцінка якості тексту проектної роботи* (глибина змісту, повнота розкриття проблеми, зв'язність, послідовність, коректність мовного та редакційного оформлення)
- *оцінка використаних способів* проектно-дослідницької діяльності, стратегій розв'язання проектної задачі, *прийомів* інформаційної діяльності, аналітико-дослідницьких прийомів, навчальних умінь)
- *оцінка якості презентації* (за змістовими параметрами і за ступенем впливу на аудиторію, артистизм)
- *оцінка внеску* в роботу над проектом кожного учасника (включаючи оригінальність, ступінь творчості, якість виконання завдань)
- *оцінка вміння взаємодії у групі* (спілкування, співробітництво, взаємопідтримка, ділові якості учасників, робота команди)
- *оцінка мовленнєвих і навчальних умінь*, які дістали розвитку під час і в результаті роботи над проектом

Важливо:
усі критерії оцінки
узгоджуються учнями і
вчителем на початку
проектування

Інструменти поточного контролю:

- різноманітні комунікативні завдання
- лінгводидактичні тести
- опитувальники/анкети
- індивідуальні інтерв'ю
- усні доповіді
- звітні листи/письмові звіти
- бланки для само- та взаємоконтролю
- учнівські щоденники проектної роботи
- учительський щоденник спостереження за учнями
- щоденник самоспостереження для вчителя
- опитувальники/анкети для рефлексійної самооцінки діяльності вчителя

Інструменти підсумкового контролю:

- усні доповіді
- обговорення
- звітні листи/письмові звіти
- лінгводидактичні тести
- опитувальники/анкети
- індивідуальні інтерв'ю
- бланки для само- та взаємооцінювання
- учнівські щоденники проектної роботи
- розроблені самими учнями контрольні матеріали

Вибір інструменту залежить від:

- **типу проекту**
- **вікових особливостей учнів**
- **ступеня розвитку їхньої автономії та рефлексивних умінь**

Приклади вправ і завдань:

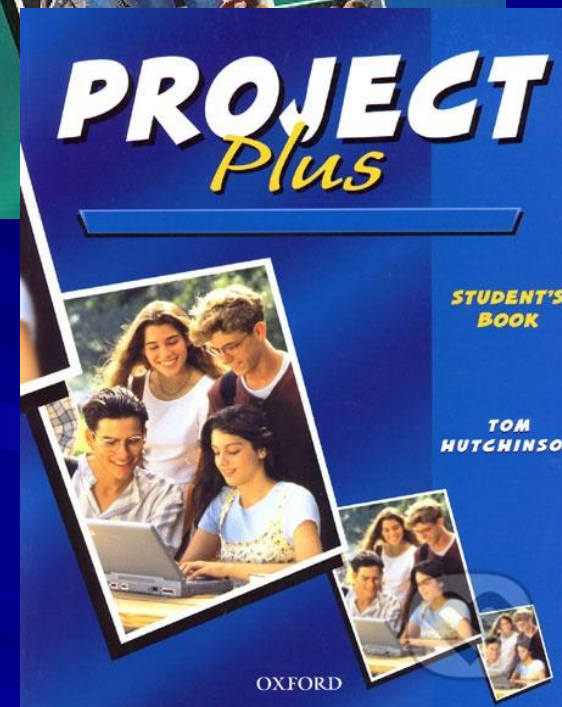
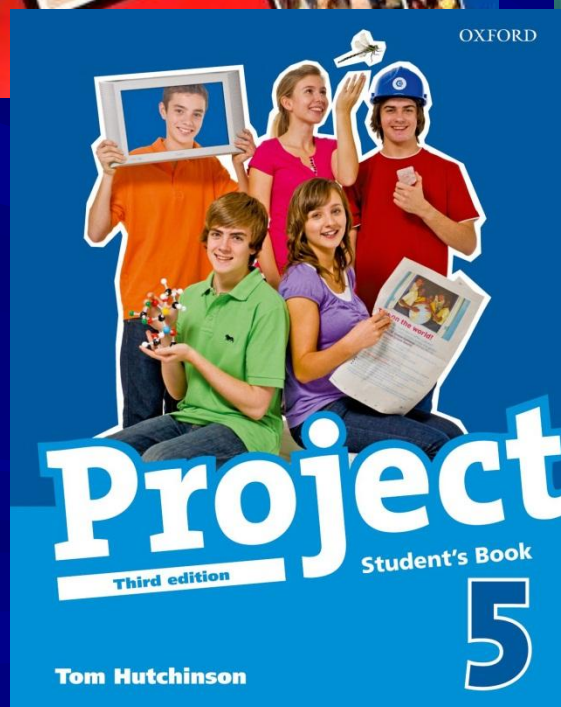
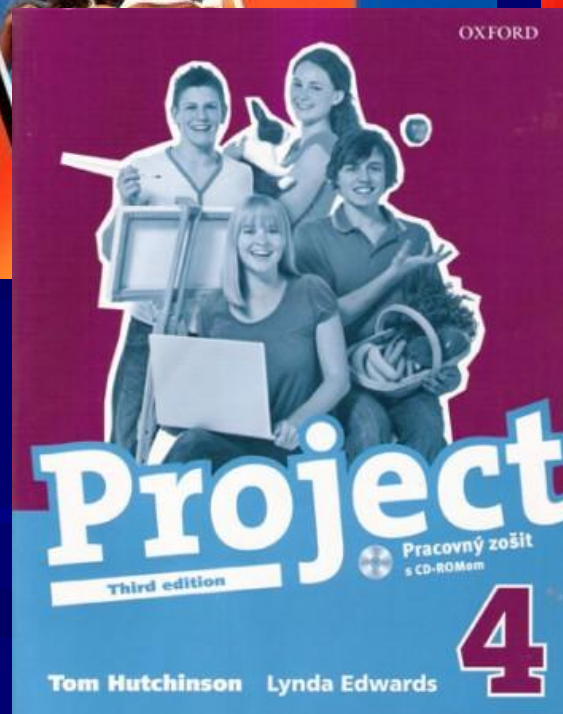
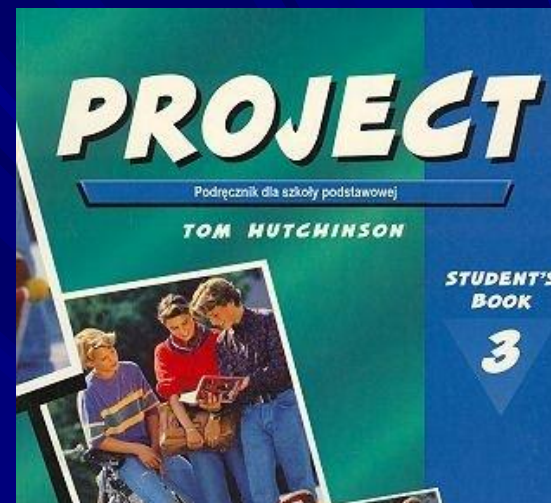
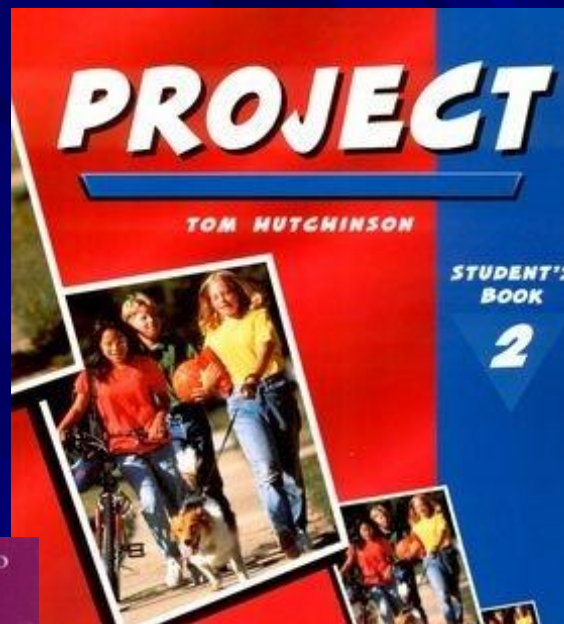
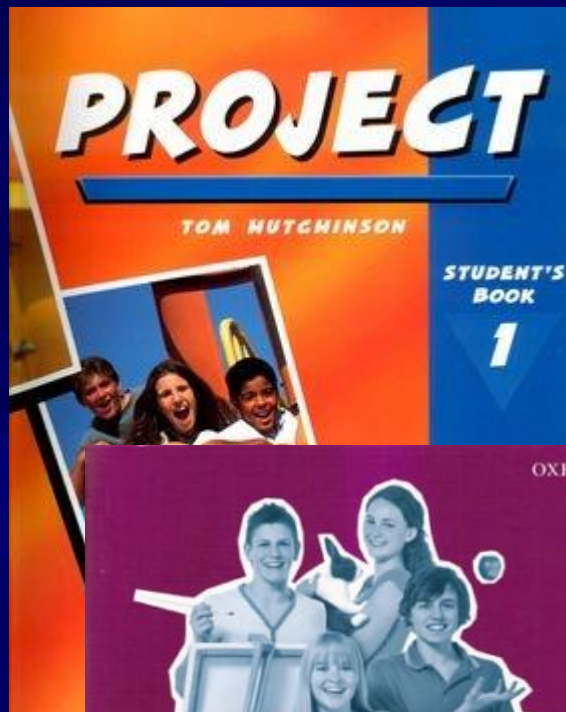
Арванітопуло Е. Г. Проектна робота з
англійської мови учнів старшої школи :
[навч.-метод. посіб.] /

Е. Г. Арванітопуло. – К. : Ленвіт, 2006. –
56 с.

Е.Г.Арванітопуло

**ПРОЕКТНА РОБОТА
З АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ
учнів старшої школи**

Ваші запитання

ДЯКУЮ за УВАГУ!